

Fig. 01. ortofotokarta Ulriksdalsparken (UP), Ulriksdalsskogen (US) med skötselområden

US. Skogsområdet söder om Ulriksdalsparken, (Ulriksdalsskogen)

Skogen delas upp i två större sammanhängande skogsområden genom den dalgång som går i nordsydlig riktning från Edsviken och ner till Brunnsviken. Skogen inramar slottsparksområdet med huvudsakligen barrskogsklädda, nordvända sluttningar med granar och högre upp tallar av imponerande ålder och dimensioner. Skogen sträcker sig ända fram till Bergshamra bostadsområden och utgör en lättillgänglig rekreationsskog med elljusspår och stigar som bl.a. förbinder Bergshamra med slottsområdet. Trädbestånden är genomgående äldre än 100 år och vissa träd är väsentligt mycket äldre. Skogen är mycket omväxlande med bokskogspartier, björkskog, hållmarkstallskog och ädellövskog med hassel. Skogen är på sina håll närmast naturskogsartad, särskilt i området som är naturreservat. Skogen har mycket stora

värden som hemvist för fauna och flora. I de vägnära områdena vid E4 är området ovårdat och behov av särskild upprustning.

Mål

Skogen skall bevara sin prägel som varierad och orörd barrblandskog med helt orörda naturskogspartier som i naturreservatets kärnområde får utvecklas mot ett urskogsliknande stadium. Trädbestånden i brynen mot parkmiljöerna skall vårdas för att gynna utvecklingen av de ädla lövträden.

Fig. 02. US 1b. Naturreservatet i Ulriksdal. Nordslutningen med gammal granskog

US 1. Ulriksdals skogsområde söder om finparker

Centrala delen av skogen utgörs av naturreservatet med en barrblandskog som i höjdlägena domineras av barrskog med tall (**område a**) och i nordsluttningarna av granskog (**b**). Överallt är dock lövinslaget stort med t.ex. ett bokskogsparti intill Villa Beylon (**c**) och på V-sidan mot Järvavägen (**d**).

Fig. 03. US 1 a. Ulriksdals naturreservat. Barrblandskog med äldre tallar på krönet av åsen

I skogsbeståndet finns många äldre grova tallar och granar och i höjdläge även krokiga ekar. Stockholmsåsen löper genom området och på Kvarnkullen finns fortfarande en liten yta med en genuin torrbacksflora med t.ex. backsippa (se särskild beskrivning). Åsen har dock blivit föremål för grustäkt och sedan fyllts igen med massor i den sydligaste delen område. I den centrala delen av reservatet går berg i dagen och skapar en öppen hållmarkstallskog och hållar med renlavsmattor (**g**). Skogen hyser en stor artrikedom med de flesta av de i regionen typiska barrskogarterna bland fåglar och däggdjur representerade med undantag av skogshöns och vissa ugglor. Här finns t.ex. nötskrika, duvhök, svartmes, tofsmes och talltita. Även många lövskogsgynnade arter häckar här som stenkäck och domherre. Svampfloran som främst undersökts av Wasstorp är mycket artrik, särskilt i bokskogen och ek- och hasselbackarna närmast slottsparken. Även fjärilsfaunan och insektsfaunan finns representerad med ett flertal hotade och rödlistade arter. (Imby muntl.)

Fig. 04. US 1d. Bokskogsparti på västsidan av Ulriksdals naturreservat mot Järvavägen

Skogsområdet är avsatt som naturvårdsområde (1988) som sedan omvandlades till naturreservat med syftet att i första hand bevara skogsbiotopen för faunan och florans.

Genom skogen löper ett flertal stigar och ridstigar. Särskilt i de mer låglänta delarna är trampslitaget stort.

Bedömning

Området utgör en mycket viktig värdekärna för NSP:s fauna och flora. Framförallt skyddsvärd är den äldre barrskogen i höjdpartierna och på nordsluttningarna av åsen. Viktiga biotoper är också bokskogen vid Villa Beylon, Kvarnkullens öppna torrbackar och brynskogarna med ek och hassel.

Mål

Skogens kärnområde utvecklas till naturskog utan någon skötsel. Övriga skogspartier utvecklas till flerskiktad barrblandskog. Bokskogsbestånd, ek-hasselskog och björkskogspartier skall finnas. Åsens öppna krönparti med torrbacksflora ska bevaras och utvecklas.

Åtgärder

Ett kärnområde som omfattar en stor del av naturreservatet i dag markeras som område med fri utveckling. Den gällande skötselplanen har fastställt försiktig blädningshuggning för hela skogsområdet i naturreservatet. De enda avverkningar som bör medges är att kapa nedfallande stammar som blockera stigarna i området. I övrigt bör skogen skötas med återkommande gallringar för att uppnå olikåldrighet och därmed gynna förnygring av skogen successivt. De två bokskogsbestånden (c) och (d) bör friröjas från andra trädslag men i övrigt bör bokförnygringen motverkas.

Fig. 05. US 1 h. Björkskogsparti i NV delen av skogen

De björkskogsdominerade partiet i norr (**h**) måste också frihuggas för att inte övergå i ren barrskog. I områdets västra del intill ridstallet finns ett likåldrigt granbestånd (**i**) som borde gallras så hårt att granen kan föryngra sig här. I de ek- hasseldominerade brynskogarna (**j**) särskilt intill Confidencen ska granföryngringen röjas bort. Några mindre järnåldersgravfält intill Järvavägen i väster underhålls med årligen återkommande sly- och gräsrojningar.

För att undvika konflikter mellan ridande och fotvandrare bör skyltningen ses över.

Litteratur

Länsstyrelsen i Stockholms län: Beslut om naturreservat 1988-06-06.

US 2. Kvarnkullen

Kvarnkullen utgör en liten biotoprest med den torrbacksflora som en gång dominerade de öppna delarna av Stockholmsåsen med backsippa, brudbröd, nagelört, tjärblomster, fältmalört, backglim, flentimotej och backtimjan.

Skafröksvampen (*Disciseda candida*) vittnar om att området varit öppet och hävdat under långa tider så att den mullrika sandiga jordmån som är svampens habitatkrav har kunnat utvecklas (Kers 1974)

Fig. 06. US 2. Kvarnkullen, åskrön med åsmaterial. Artrik torrbacksflora

Det intressanta området är en mycket begränsad yta på åsens krön vid det kvarnhjul som finns som minne av den kvarn som en gång stod här. Mot norr övergår det öppna åskrönet till barrskog och mot söder är åsmaterialet ersatt med tippmassor med en helt annan flora.

Fig. 07. US 2. Kvarnkullen. Backsippor.

Bedömning:

Kvarnkullen hotas både av alltför hårt markslitage eller ingen hävd alls med inväxande buskar och träd.

Mål

Kullen bibehåller sin öppna karaktär som örtrik torrbacke.

Åtgärder

Områdets status kontrolleras årligen. Fortsatt måttligt trampslitage, vid behov röjningar och t.o.m. slåtter om höga gräs håller på att ta över.

Litteratur

Länsstyrelsen i Stockholms län, beslut om naturreservat 1988-06-06.

US 3. Åsens södra krön och slänter.

Den här delen av åsen är efter utbrytning av grus återfylld med överskottstippmassor från bebyggda områden i omgivningen. Kullen är besådd med gräs och planterad med tall. Spontant har också en mängd ogräsarter och träd och buskar vandrat in och bildat en mycket trist vegetation med svårframkomliga snår och gläntor med kvickrot, nässlor, tistlar och kardborrar. Idag har området lämnats för långsam utveckling mot skog.

Från åskränet skulle utsikten vara god om inte vissa träd och buskar skymmer en stor del av utsikten. Några stigar går genom området.

Fig. 08. US 3. Åsens södra krön. På de "feta jordmassorna" som åsen fyllts upp med här finns en frodig ogräsflora med kirskål, tistlar och nässlor.

Bedömning

Det av tippmassor präglade området har potential att bli en attraktiv utsiktspunkt med samma intressanta flora som vid den intilliggande Kvarnkullen.

Mål

Åspartiet restaureras som öppet åsparti med torrbacksflora.

Åtgärder

En plan upprättas för restaureringen. Ogräsfloran och dess rotzon avbanas och ersätts med ett metertjockt lager av isälvmaterial från avbaningsmassor vid nyöppnad grustäkt från regionen. Området förstärks med ytterligare inplantering av torrbacksarter. De öppna ytorna slås årligen. En del av den uppväxande skogen avverkas medan vissa tallgrupper får efter gallringar utvecklas till skogsdunge. Mot E4 kan trädbeståndet sparas som skydd.

US 4. Järnåldersgravfälten vid Mellanjärva

Det finns sammanlagt tre gravfält intill Mellanjärva gård. Det minsta med några få gravar ligger på västra sidan av Järvavägen norr om ridstallet och omges av skog. Själva gravområdet är dock röjt så att gravstrukturerna framträder. Ett något större gravfält finns strax norr om det föregående intill Järvavägen på dess östra sida. Gravområdet är friröjt men sly och högt gräs och hallonsnår minskar möjligheten att urskilja gravarna i området och ger tyvärr ett trist intryck. Intill gravfältet finns också en milstolpe.

Fig. 09. US 4. Järnåldersgravfältet vid Mellanjärva.

Det största gravfältet ligger i södra delen av åsen nedanför Kvarnkullen med gräns mot vägen vid Mellanjärva gård. Det är ett imponerande stort gravområde och torde vara ett av de större i Stockholmstrakten. Gravområdet är inhägnat med fårstängsel men betet har nyligen upphört. Spridda träd som rönnsk, björk, tall och bok växer över gravområdet. Sly och högt gräs och örnbräken har även här tagit över i fältskiktet och sannolikt slagit ut den mer genuina torrbacksflora som borde förväntas här. Sly har röjts men har ej transporterats bort och får multna på platsen.

Bedömning

Gravfälten och då särskilt det södra fältet är en viktig målpunkt i NSP. Här finns stora kulturhistoriska och rekreativa värden. Med rätt skötsel skulle floran också kunna bli mer intressant.

Mål

Fornlämningsområdet framträder tydligt i terrängen som öppet gravfält med spridda trädgrupper och med artrik torrbacksflora.

Åtgärder

Området bör helst betas med får. Alternativt slås området årligen med slätterbalk eller dylikt och sly röjs. Det är då viktigt att hö och sly transporteras bort för att magra ut fältskiktet på näringsämnen. På sikt bör samma typ av flora som finns på Kvarnkullen med bl.a. backsippor även finnas här. Insådd av frön från torrbackar i närheten bör övervägas. Området får därför inte användas som hundrasthage p.g.a. florans känslighet för övergödning. Skyltar måste sättas upp som visar detta.

Intill det södra gravfältet finns en rest av vägen bort mot Jakobsdal. Denna utnyttjas som parkering och samtidigt utnyttjas tyvärr skogsområdet intill som avstjälningsplats av mindre nogräknade bilister. Området måste därför städas ofta, alternativt att vägstubben stängs av och att parkering anvisas nere vid stora vägen i stället, intill cykelvägen vid E4.

US 5. Skogskorridoren mellan E4 och Järvavägen.

Från Mellanjärva gård och stall i söder och norrut till koloniområdet finns en skogsremsa på som bredast något hundratal meter mot motorvägen. Längst i norr finns en stuga med angränsande trädgård och i området finns också förrådsbyggnader med intilliggande inhägnade områden. Skogen i norr utgörs av igenväxande mark runt tidigare bebyggelse med syrenbuskar m.m., medan skogen söderut består av blandskog med bl.a. en del äldre tallar. Ädla lövträd, fågelbär och hassel ingår i beståndet. Mot E4 förekommer bryn med snår av främst slån som delvis skuggats ut av uppväxande skog. Yngre träd invaderar tidigare öppna gräsfält i kanten. Mot ridanläggningen smalnar skogsremsan av och består av öppna gräsfält med ogräsflora och bl.a. uppställningsplats för utrangerade redskap m.m.

Bedömning

Området tillhör NSP men har mer karaktären av en restmiljö som inte sköts och ger ett negativt intryck eftersom området saknat skötsel under lång tid. Potentiellt skulle området kunna bli en betydligt viktigare del av NSP genom skogsskötsel.

Mål

Området består av en flerskiktad barrblandskog utan byggnader och utgör samtidigt en viktig skyddszon mot E4an.

Åtgärder

Skogen gallras varvid eftersträvas en barrblandskog med inslag av ädla lövträd och hassel. Brynen mot E4 saneras från döende buskage och skräp och de gräsbevuxna ytorna planteras aktivt med träd eller slås med slätterbalk eller dyl. Efter områdets restaurering bör här gränsen för NSP mot motorvägen markeras med stängsel med Nationalstadsparkens logo.

Både förrådsbyggnaderna och stallområdet förefaller dåligt underhållna och man bör överväga att restaurera, flytta eller lägga ner verksamheterna här. Betydligt bättre område för en ridverksamhet och där hästbete också är önskvärt är strax söder om Sörentorp.

US 6. Mellanjärva gård och ridanläggning

Inklämd mellan E 4:an och Järvavägen finns längst söder Mellanjärva gård med hus som hör till Solnas äldsta kända och har stort kulturhistoriskt värde. Byggnader finns från både 1700-talet och 1800-talet. Husen är dock flyttade hit då Uppsalavägen går fram över det ursprungliga läget. Husen omges av äldre parkträd och husen ligger i omedelbar anknäpning till det stora järnåldersgravfältet med bl.a. den s.k. Kungshögen framför mangårdsbyggnaden. Norr om gården finns en ridanläggning av yngre datum.

Bedömning

Läget på Mellanjärva gård är kraftigt stört av trafikområdena från E4 och anslutande vägar. Park och gårdsmiljön med de äldre träden utgör ett attraktivt inslag i miljön i övrigt. Ridanläggningen med angränsande miljöer är behov av upprustning och skräpsanering

Mål.

Gårds- och parkmiljöerna rustas upp omkring Mellanjärva gård för att de kulturhistoriska värdena skall komma till sin rätt i en tilltalande miljö.

Åtgärder

Det bör övervägas att flytta ridanläggningen norrut till Ulriksdalsområdet där större utrymme finns för ridverksamhet och områden lämpliga för bete.

US 7. Skogspartiet mellan Kungshamra och Ulriksdal

Detta relativt stora skogsområde består till största delen av barrdominerad skog med tall och gran men bryts intill Ulriksdalsområdet upp till mera glesa trädbestånd och inslaget av lövskog blir större. Skogen är bitvis mycket tät och högstammig med glesare och mer talldominerad skog på höjderna. Särskilt på sluttningarna mot Edsviken står många äldre träd. Det är påfallande grov tall och gran med lågor, högstubbar och hålträd. Blåbärstypen dominerar i fältskiktet men rikare partier med hassel och al finns särskilt i skogens utkanter mot bebyggelsen ner mot Ulriksdal. I den nordvända mossrika bergsbranten växer ljung, stensöta och tallört. Vid bl.a. Bergshamra idrottsplan finns en del föryngringsytor som nu växer igen med ungskog.

En knagglig, svårscyklad stig följer den steniga branta stranden fram till friluftsgården Svalkan med bad, kanotuthyrning och kafé. Flera stigar går genom området mellan Bergshamra och Ulriksdal och ett elljusspår finns också. Intill huvudstigen mot Ulriksdal finns Invalidkyrkogården omgiven av ett järnstaket. Kyrkogården tillkom i samband med invalidinrättningen på Ulriksdals slott 1821. På kyrkogården finns ett gravmonument från 1824 och mindre gravstenar. Under loppet av 25 år jordfästes 200 personer här med den sista begravningen skedde här 1905. Omramad av högre barrskog finns en parkmiljö här med stora björkar m.fl. lövträd, på våren i ett hav av vitsippor.

Bedömning

Som uppväxt sammanhängande barrdominerad skog med stort graninslag är skogen en viktig miljö i NSP. Skogen tjänar också som en mycket viktig rekreationsskog för bergshamraborna.

Mål

En flerskiktad grandominerad skog på bättre marker och med tallskog i höjdpartierna. Skogen skall vara av karaktären mossrik blåbärsgranskog i de friska delarna och i höjdlägena också med lingon- och ljungdominans.

Åtgärder

Skogsföryngring sker genom gallring i alla åldersklasser dock med sparande av alla äldre miljöträd (träd över 120 år). Toppar och kvistar samlas ihop för flisning vid stigarnas närområden efter avverkningarna. Vissa gläntor i skogen hålls mer öppna för föryngring av lövträd. Det bör övervägas att vissa partier lämnas för fri utveckling t.ex. i branterna mot Edsviken. Torrakor sparas inom hela området. Invalidkyrkogården borde få en viss upprustning med bl.a. slätter av de öppna ytorna.

US 8. Skogspartiet väster om Kungshamravägen

Detta skogsområde som avgränsas av Kungshamravägen i öster sträcker sig bort till Väsentorp vid Bergshamravägen och vidare mot nordväst mot Sköndal och Ulriksdals koloniområde och fram till Ulriksdalsparken. I dess övre del närmast Kungshamra dominerar barrskogen med ett varierat trädbestånd med olikåldriga träd och inslag av ett flertal äldre miljöträd. I en bäckdalgång i området blir lövinslaget större med al, ask, alm, bok och björk. Ner mot parkområdet i Ulriksdal i norr blir skogsbeståndet återigen barrdominerat innan de lummiga trädgårdarna och parkmiljön tar vid.

Flera stigar löper igenom området och också en cykelväg i brynområdet mot kolonilotterna. Den variationsrika skogsmiljön hyser en rik flora och fauna.

Bedömning

Skogsbeståndet är ett viktigt närrekreationsområde intill bebyggelsen och nära förskolan. Skogen tjänar också som barriär mot Bergshamraledens buller och luftföroreningar.

Mål

Flerskiktad barrblandskog med en varierad trädsammansättning.

Åtgärder: Gallringar måste ske i alla åldersklasser och med stor försiktighet med små virkesuttag för att förhindra sly och hög gräsväxt i stället för den mossrika ris- örttyp som idag dominerar. Naturlig föryngring av gran eftersträvas. Stora äldre träd sparas.